

H. CHENERY, M. S. AHLUWALIA, C. L. G. BELL, J. H. DULOY and R. JOLLY (eds.), **Redistribution with Growth**. Oxford University Press, London 1974.

Kirja on syntynyt Maailmanpankin kehitystutkimuskeskuksen ja Sussexin yliopiston kehitysmatutkimuksen laitoksen yhteistyön tuloksena. Sisältönsä puolesta se osallistuu keskusteluun kasvun problematiikasta, joka vielä 1960-luvulla oli modernisaation ohella sekä kehitysteorioiden että kehityssuunnitelmien keskeisin ongelma-alue. Yleisesti voidaan todeta, että kirja heijastelee länsimaisen kehitystutkimuksen piirissä tapahtuvaa uudelleenorientoitumista. Näyttää siltä, että kasvuteorioiden pohjalta lähtenyt kehitystutkimus on hakeutumassa distribuutiön ja redistribuutiön alueelle. Sikäli kuin tämä arvio pitää paikkansa voidaan 1960-lukua kutsua länsimaisen kehitystutkimuksen piirissä kasvun ja modernisaation valtakaudeksi kun sitä vastoin 1970-lukua luonnehtii kasvun ja tasa-arvoisuuden ongelma.

Vaikka kirja ilmentää uudelleenorientoitumista, se ei kuitenkaan ole mikään osoitus kehitysmatutkimuksen kriisistä, jonka olemassaoloa muun muassa VTK Kari Nieminen artikkelissaan »Utvecklingsforskningens kris» (Finsk tidskrift, H. 5—6, 1975) on yrittänyt todistaa. Päinvastoin kirja osoittaa hyvin länsimaisen kehitystutkimuksen kehityskykyisyyden historiallisten tosiasioiden edessä. Uudelleenorientoituminen on ollut välttämätöntä, koska taloudellisen kasvun varaan rakennettu kehitys on käytännössä epäonnistunut. Useat kehitysmat ovat saavuttaneet korkean taloudellisen kasvuvauhdin, mutta se ei ole johtanut köyhyyden poistamiseen.

Toisaalta kirja osoittaa implisiittisesti, että myös metodien kehitys on omalta osaltaan johtanut uudelleenorientoitumiseen. Aikaisemmin kasvuun liittyvät indikaattorit olivat länsimaisessa kehitystutkimuksessa lähes ainoita analyysimenetelmille soveltuvia indikaattoreita. Nyt esillä olevassa teoksessa on käytetty myös muita indikaattoreita, joiden avulla on voitu syventyä myös köyhyyden ongelmaan. Tällainen muutos on ollut mahdollista osaltaan myös kehitysmatita koskevan tiedon kumuloituessa

ja laajentuessa. On kuitenkin todettava, että kirjassa kasvun mystiikkaa ei ole kokonaan hylätty, vaan sen rinnalle on tuotu uusi kategoria 'uudelleenjako'. Molempien kategorioiden käyttö perustuu puolestaan sovelletuihin analyysimenetelmiin.

Edellä on esitetty, että kirjan ansioita ovat ensisijaisesti vallitsevien kehitysstrategioiden uudelleenarviointi ja tutkimusstrategisen orientaation muutos. Toisaalta on myönnettävä, että kirjalla on myös muita ansioita. Poliittikan tutkimuksen lähtökohdista voidaan pitää positiivisena sitä, että kirjassa politiikka ja poliittikan tutkimus nousevat varsin keskeiseen asemaan. Voidaan jopa sanoa, että eräissä kirjan artikkeleissa kehitysmaiden talous alistetaan korosteisesti politiikalle. Jo näistä lähtökohdista kirja asettaa politiikan tutkijoille merkittäviä tehtäviä kehitysmaiden tutkimuksessa. Näin siitäkkin huolimatta, että talouden korostamisesta ei pidä siirtyä toiseen äärimmäisyyteen.

Kirjan erityisenä ansiona on nähtävä sen rakenne. Kirja koostuu kolmesta pääosasta, joista ensimmäisessä pyritään hahmottamaan taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden kuvaa kehitysmaissa. Tämä luku etenee köyhyyden yleisestä kuvasta taloudellisen ja poliittisen viitekehityksen kautta niiden köyhyysryhmien määrittelyyn, joiden nimenomaan tulee olla uudelleenjakopoliittikan kohderyhmänä. Toisessa osassa pyritään kehittämään suunnittelumalleja, joiden realisointi johtaisi edellisessä osassa määriteltyjen kohderyhmien taloudellista ja sosiaalista asemaa parantavaan politiikkaan. Lisäksi tässä osassa tarkastellaan 'uuden' strategian edellyttämiä tutkimusprioriteetteja. Kirjan viimeisessä osassa tarkastellaan kuuden maesimerkin valossa erilaisia taloudellisen kasvun ja uudelleenjaon käytännön sovellutuksia.

Vaikka kirjassa on useita kirjoittajia ja useita tarkastelulähtökohtia, on siitä onnistuttu tekemään yhtenäisen. Aiheen kehittäminen eri lähtökohdista loogisesti yleiseen ja sen jälkeen ongelman ratkaisumalleihin. Positiivista on myös se, että kirjan perusmateriaali on yhtenäinen ja aikaisempien lukujen sisältämää tietoa käytetään myöhemmissä luvuissa perusteena edettäessä uusiin

ongelmiin. Jos vielä lisätään, että kirja on monessa suhteessa informatiivinen ja antaa hyvän kuvan muun muassa Maailmanpankin kehitysjattellusta, niin ollaan käsitelty lähes kaikki sen hyvät puolet. On kuitenkin sanottava, että kirjan ansiot ovat monessa suhteessa pinnallisia.

Ansoistaan huolimatta teoksen heikkoudet tekevät siitä kiistanalaisen. Teoreettisilta lähtökohdiltaan kirja rakentuu edelleen puhtaasti länsimaiselle perinteelle. Siinä kehitystä tai alikehitystä ei vielä nähdä globaalisenä ongelmana. Näin sen lähtökohdissa ei ole huomioitu muun muassa sitä kehitysmaatutkimuksen traditiota, jonka erityisesti Latinalaisen Amerikan tutkijat ovat luoneet. Tällaiseen laiminlyöntiin perustunee se, ettei kirja osallistu kovinkaan voimakkaasti tämän päivän keskusteluun kehitystutkimuksesta. Tämä on käsitämätöntä sikäli, että useat teoksen teemoista liikkuvat kuitenkin sillä alueella, joka on ollut väljästi nimettynä 'radikaalin' kehitystutkimuksen kohteena.

Kirjan perusheikkoutena on, että se länsimaisen kehitystutkimuksen perinteiseen tapaan tarkastelee köyhyyden ongelmaa kehitysmaiden sisäisenä tulonjakokysymyksenä. Kansainvälisille kysymyksille — kuten kansainväliselle työnjaolle — ei ole uhrattu huomiota. Voidaankin sanoa, että suuri osa köyhyyden syistä jää kirjan ulkopuolelle. Tässä mielessä kirja heijastelee edelleen varsin voimakkaasti myrdalilaista ajattelua ja se on enemmän staattisen tilan analyysi kuin mahdollisen kehitysprosessin analyysi. Staattinen analyysi merkitsee sitä, että kirjassa osoitetaan ensisijaisesti tekijät, jotka erottavat köyhyysryhmät hyvin toimeentulevista. Tästä seuraa edelleen, että kirjassa esitetty kehitysstrategia rakentuu lähes yksinomaan kansallisille tekijöille. Toisin sanoen päämääränä on muuttaa vallitseva tila toiseksi siten, että vallitseva kansainvälinen työnjako säilyy muuttumattomana. Kuitenkin esimerkiksi YK:n piirissä juuri globaalisia ratkaisuja on alettu pitää yhä enenevässä määrin kehitysmaiden kehityksen edellytyksenä.

Epäsuorasti kirjassa hyökätään myös erästä kehitysmaiden kannalta varsin pitkälle onnistunutta kansainvälistä strategiaa vastaan. Vähihen kehittyneiden maiden uusimmista vai-

keuksista syytetään öljyntuottajamaiden harjoittamaa politiikkaa. Tämän niin kutsutun opecisaatiopolitiikan on katsottu olevan syynä kehitysmaiden teollisuusmaista tarvitsemien välttämättömien tuotteiden hintojen nousuun. Tällaista syyttelyä on kuitenkin pidettävä virheellisenä sillä öljyn hinnan nousun vaikutus inflaatiokehitykseen on useiden arvioiden mukaan ollut vain noin 1.5—3 prosenttia, joten suurin osa inflaation kasvutekijöistä on löydetävissä kapitalismin taloudellisesta kehityksestä. Tämän syyttelyn tarkoituksena onkin enemmän hyökätä sellaista kehitysmaiden politiikkaa vastaan, joka vahingoittaa kehittyneiden maiden intressejä.

Kehityksen ydinalueena pidetään kirjassa maataloutta ja maaseutua. Tämä on varsin luonnollista, kun otetaan huomioon että noin 3/4 kehitysmaiden köyhistä elää maaseudulla ja toisaalta ravinto on energian lisäksi keskeinen ongelma myös keskustelussa uudesta kansainvälisestä taloudellisesta järjestyksestä. Kirjassa maataloutta tarkastellaan lähinnä kahdesta perspektiivistä. Ensimmäinen ongelma on maareformi ja sen mahdollistava vaikutus. Kirjan esittämää ratkaisua ei kuitenkaan voida pitää tyydyttävänä sillä suuri osa uusista pienomaanomistajista joutuu substituutitalouteen, eikä se ole omiaan lisäämään kansallista varallisuutta. Toisena maatalouden ongelmana käsitellään maataloustuotannon lisäämistä. Mutta sekään ei ole ratkaistu niin kauan kuin maatalous palvelee vientiä eikä kotimaisen ravinnontuotannon lisäämistä. Tässä suhteessa kirjassa kasvu on edelleen prioriteettiasemassa suhteessa rakenteellisiin muutoksiin. Elintarvikeongelman kannalta kuitenkin maataloustuotannon rakenteelle olisi annettava etusija.

Näiden peruskysymysten lisäksi kirjaan sisältyy useita muita suosituksia, jotka eivät todennäköisesti tyydytä kehitysmaiden tarpeita. Eräänä työllisyyttä edistävänä ratkaisuna suositellaan muun muassa palkkojen alentamista ja useamman työntekijän palkkaamista säästyneillä kustannuksilla. Voidaan kuitenkin olettaa, että tällainen ratkaisu palvelee ensisijaisesti monikansallisten yritysten etuja. Tämänkaltaisen johtopäätös on aivan ilmeisesti oikeutettu, sillä eräänä teollistumisen ratkaisuna

suositellaan kirjassa alihankintateollisuuden kehittämistä. Nämä molemmat ratkaisut osoittavat implisiittisesti, että kirjan tarjoamalla kehitysratkaisuilla pyritään ensisijaisesti säilyttämään vallitseva kansainvälinen työnjako.

Kokonaisuutena kirjasta voidaan vielä sanoa, että se asettaa monia varsin keskeisiä kysymyksiä, mutta ei anna niille riittäviä vastauksia. Sikäli kun tämä merkitsee länsimaisen kehitystutkimuksen piirissä uudelleenarviota ja siltä pohjalta tilanteen kartoitusta voidaan kirjaa pitää positiivisena. Kuitenkin vastaamattomuuden ja suositeltujen ratkaisujen voidaan katsoa merkitsevän jotain muuta. Uudelleenjaon ongelman nostaminen keskeiseksi teemaksi merkitsee vaatimusta resurssien mobilisoinnille. Mutta niin kauan kuin itse mobilisaatio-ongelmaan ei paneuduta merkitsevät kirjan esittämät ratkaisut kapitalistisen kehityksen vahvistamista kehitysmaissa, ja tässä suhteessa kirja ei poikkea edukseen länsimaisen kehitystutkimuksen perinteestä. Kirjaa voidaankin pitää ennen kaikkea eräänlaisena yrityksenä etsiä keinoja kapitalististen maiden sosiaalipoliittisten ratkaisujen siirtämiseksi kehitysmaihin. Implisiittisesti tämä heijastaa ajattelua, jonka mukaan kehitysongelmat voidaan ratkaista sosiaalipoliittisin keinoin ilman kansainvälisen järjestelmän ja kehitysmaiden sisäisiä rakenteellisia muutoksia. Kun otetaan huomioon, että osa kirjan kirjoittajista on Maailmanpankin edustajia, voidaan tällaista ratkaisua pitää varsin luonnollisena joskaan ei riittävänä.

Jyrki Käkönen